

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Kedden Augustus' 26 - dik napján, 1817 - dik esztendőben.

L o n d o n.

A' Ministerek' Kurirja ismét legu-nyolá e' hónap 6 - dikán kiadatott levelében a' maga *Morning - Chronicle* nevű újság író társát a' politikába való betekintésért: — „Meg nem jelenhet, úgy-mond, valamelyik Monárkha a' Státusok-
nak kormányaik mellett ülő egynéhány emberekkel egygyütt Európának valamely szegletében, hogy némely éles látású Politikusaink azonnal azt ne higyjék: *hogy fontos és tilkos alkudozások forognak - fenn.* A' Pruszsus Király és két vagy három külső Ministerek egy pár heteket a' *Carlsbadi* ferdőn töltöttek, 's már kiállott a' *Morning Chronicle* a' világ' eleibe, azt mondván: *hogy ő te-lyességgel nem hiheti, hogy ily emberek csak történetből és minden elő-revaló egygyelértés nélkül találkoztak volna össze; 's nem kevésbé nyúghatatlanok elméjében, azért, hogy ugyan ott (Carlsbadban) Angliának semmi képviselője nem volt jelen.* — „Minekutánna mind ezekből azt hozta volna ki a' *Cronicle*, hogy Carlsbadban valamely új *Monarkha-lozsinak* (klúbnak) kell találtatni, az után ily kérdéseket teszen nagy buzgólkodással: *Valyon tehát nem a' Törököket akarják - é kikergetni Európából? Vagy talám a' Spanyol Király' legitimusságát akarják Déli Amerikában fegyveres erő által lábra állítani?* — Mi megvalljuk (így végzi szavait a' Kurir) hogy mi te-

lyességgel nem vagyunk beavattatva ennek a' *Chronicle*' úgy mondatott *Carlsbadi* Monarkha-lozsijának titkaiba: tsak azt hiszszük 's merjük meggyőződéssel erősíteni, hogy ha tsakugyan fenn-áll egy ily *klúb* Európában valahol, ennek bizonyosan nem az a' célja, hogy Európának tsendességét megzavarja, hanem inkább, hogy megerössittse; 's a' mi végezetre a' *Chronicle*'nek még azt a' félelmét illeti, hogy ezen Monarkha-lozsi-ban Angliának semmi képviselője nem volt jelen, 's hogy azok a' Monarkhák, kikből ez a' klúb állhat, az Európai dolgok' folyamatjának oly fordulást adhatnak, a' melly ezeknek magoknak igen hasznos, de Angliának igen káros lehetne — erre mi tsak azt mondhatjuk, hogy mi egész maggyőződéssel hiszszük azt, 's az Ang-lús közönséget is bizonyossá tehetjük af-felől, hogy a' Britannus Országfőszék Bri-tanniának javát soha elmellőzni nem fogja, akár hol akár mikor 's akár mi formában legyenek is azok, Diplomatikai tanátskozásoknak tárgyai.“

Figyelmetességre méltó a' nevezett Kurirban a' következő nyilatkozatás is: — „Hozzánk oly tudósítások érkeztek, mellyek által az adattatik értésünkre, hogy a' Spanyol Udvar arra akarja reá venni a' mi Országfőszékünket, hogy az ő Améri-
rikai elpártolt plántatartományainak az engedelmességre való visszaállittatásában legyünk részes munkások. Mi erősithet-jük, hogy a' *Madridi* Udvar a' miénknek semmi efféle ajánlást nem tett, és a'

semmi kétséget nem szenved, hogy a' mi Országlószékünk azt tselekedni soha nem fogja, hogy a' plántatartományok 's az anyaország között, erőszakos közhenjáróskodásra botsátkozzék. Tsak, ha barátságos eszközök által 's az engesztelés útján, 's még ekkor is tsak az Európai egyéb Hatalmasságoknak egygyetértésekkel tehetne a' mi Országlószékünk valamit arra, hogy ezen ily nagy inségekre jutott plántatartományoknak a' békességet vissza adbassa, tsak ezt tartaná ő annak a' hetsületes befolyás' útjának módjának lenni, mellyet bizonynyal ezektől, egy vélek barátságban élő Hatalmasság is meg nem tagadhatna. De tsak éppen ennyi is ám az, a' mit ezen dologban, tudniillik a' Spanyol anyaország 's az ő elpártolt plántatartományai között való villongás' dolgában, az Európai Hatalmasságoknak mint közbenjáróknak, tselekedni jussok lehet."

M a d r i d.

A' *Párisi* újsaglevelek valami *Madrid-bar* Aug. 2-dikán költ tudósításokat adtak-ki, mellyek szerént oly hírek szárnyaltak *Madridban*, hogy az Országlószék azeránt tudósított légyen Romából, hogy a' Szent Atya megengedte a' *Barátoknak*, hogy a' kinek tettik kiléphessen a' Szerzetből. Mint mondják sokak élni fognak ő Szentségének ezen engedelmeivel. Azt is megengedte, mind mondják, ő Szentsége, hogy az apróbbatska Szerzeteknek kised klastromaik öszszetsatolódjanak, 's a' számjok kevesítették.

P á r i s.

A' Király közönséges botsánatot hirdettetett-ki e' folyó Aug. 13-dikán azokra a' fogságot szenvedő emberekre nézve, kik az 1816-dik esztendőnek 1-ső Septem-berétől fogva ezen botsánatnak kiadattatásáig, az eleségnek megdrágulása miatt valamelly bünt tévén megítéltettek vagy megítéltetés végett fogságban vagynak.

Megparantsoltatott, hogy mind ezek az egész országban tüstént szabadon botsátassanak, ha tsak egyéb büntételjeik miatt fogságban nem kell maradniok. Ezen bünösöknek száma, mint a' Királyi botsánathirdetés kifejezi, kiket a' Királyi könyörületesség ekképpen, familiáiknak 's kézi mívhelyeiknek vissza ad, nagy.

Cambrai városából az Anglus seregek' fő hadi szállásáról meghatározva írják, hogy a' Frantzia országnak egy részét elfoglalva tartó idegen armádáknak *második ötöd része* is nem soká oda fogja hagyni ezen országot.

* * *

A' Pruszsus Királyt Augustus' közepén várták *Ligny* városába, a' hol azoknak a' Pruszsus seregeknek fő hadi szállása van, mellyeknek megmustrálására a' Király oda vette útját. A' Frantzia Király Marschall *Oudinotot* küldötte oda az ő Felsége' köszöntésére. Sok nevezetes emberek lesznek jelen ezen mustratartáson, kik között a' Belgiumi Koronaörököst, Marschall *Wellington*, *Frimont*, *Ziethen*, *Lamotte*, *Woronzow* Generálisokat nevezik. Két százig való fő embereket vártak oda, kiknek számára kvártélyok voltak rendeltetve.

Mint hallik *Párisban* is meg fog ezen alkalmatossággal fordulni a' Pruszsus Király, Gróf *Ruppin* név alatt, 's Augustus' 16-dikán fog oda megérkezni. A' *Párisban* lévő Pruszsus Követ eleibe ment ő Felségének.

M o g u n t z i a.

Itt e' hónap' 14-dikén, mint a' Frankofurtumi levelek erőssítik, nagy lárma támadott a' gabona piatzon, a' miatt, hogy a' Kupetzek nem akarták volna, hogy a' parasztok, a' kik gabonát vittek-be eladni, oly oltsón adják. A' parasztok, egy oda való mérő (Maller) rozsért tsak 9 forintot kértek, 's következésképpen a' Kupetzek se' kérhettek volna többet, tehát ezek úgy akarták feltalálni magokat, hogy

titkon a' magok embereik közzül a' parasztokhoz küldöttek valakit, és 15 forintot ígértettek a' rozsnak mérőjéért, 's néhány zsákot már fel is vásároltatván elvitték vala a' piatzrol, hanem történetből valaki, a' ki a' kupetzckkel nem egy kézre dolgozott, a' gonoszságot megsajditotta, 's a' pert röviden fogta, a' kupetzek' emberét ütni vernikezdette, melyből a' lett, hogy a' sokaság össze csoportozott 's oly lármás verekedés lett, hogy azok, kik a' közönség előtt a' városban, mint gabonakupetzek úgy esmerettek, tsak a' katonaságnak köszönhetik megmaradássokat. Sokakkal rútul bánt a' felhevesedett nép, némelyeknek a' házára rontott, az ablakokat beverte, 's egyéb effélék. Az örző seregek nap' lementéig kellett fegyverben állani.

* * *

Mitsoda következése lett külső Németországon is tsak ennek az egy jó aratásnak, megítélhetni abból, hogy a' *Badeni* Nagy Hertzegségben, a' hol 4 fontos tzipót 1 forint 12 krajtzáron adtak, most 24 krajtzáron adnak.

B r a s i l i a.

A' Pernambukónak *Recife* nevű részében történt, de tsak néhány hetekig tartott revolúciónak kezdetét, folytát, és végződését, szépen és értelmesen egy dió hajba szoritva így adja elő a' *Brémai* újságban, egy ott (Pernambukóban) jelen volt, 's mindeneket szemmel füllel látott hallott tanú: —“

„Már néhány napoktól fogva szemléltettek *Recifeben* afféle mozgások, a' mellyek oda mütattak, hogy bizonyos emberek egy új és független Országlásnak felállításán iparkodnak. Az erre célzó plánumot némely ditsösségen kapó emberek készítették, kiket oly reménségtáplált, hogy a' szomszéd Kápitányságok is vélek egygyet érteni 's vélek egy kézre dolgozni fognak. Különös bizodalommal voltak *Bahia* eránt, melyben ha meg-

nem tsalattattak volna, ha ezt a' magok részekre hódithatták volna: már így veszedelmesebb próbát kellett volna kiállani a' Királyi seregeknek. Hanem az ott lévő Helytartónak Gróf *Arcosnak* nagy buzgósága miatt füstbe ment ez a' bizodalom, ki nek minden környülállásokra való nagy vigyázása meg nem engedte, hogy a' revolúciónak tüze oda által harapodnék. A' *Pernambukói* akkori Helytartó *Miranda Montenegro* hibázta-el a' dolgot, a' ki ugyan mint magános ember, elég szép tulajdonságokkal bir, de mint Helytartó nem elég keményen viselte magát a' rend' fenntartatására kívántató eszközökkel való élésben, mert különben ezeknek illendő időben való használása által egészszen elejit vehette volna ennek a' rútlármának. Minekutánna a' kiütendő revolúciónól való közönséges beszéd néhány napokig tartott volna, végzetre de későre az ő figyelmetességét is magára vonta, a' mikor osztán ő némely gyanus embereknek elfogdoztatása eránt rendelést tett. Néhányaknak elfogattása után egy Brigadérost az Adjutánsával a' katonák' lógerébe (tanyázó helyekre) is kiküldött, hogy egy Kapitányt néhány tisztekkel egyetemben, a' kik magokat gyanusokká tették vala, fogjanak-el: hanem ez a' Kapitány, a' helyett, hogy a' kardját mikor kérték mint fogoly által adta volna, a' Brigadérost keresztül döfte az Adjutánsát pedig egy ott álló katonára úgy meglötte, hogy a' szívében ment a' golyobis keresztül. E' volt első jeladás a' támadásra. A' katonák már előre hozzá voltak készittetve, 's már most a' tisztek szollítására egyszeriben kiállottak, 's így kiáltoztak: *Éljenek az idevaló születésű lakosok! Veszzenek-el a' Matrózok, a' hajós legények!* (A' *Brasiliai* születésű lakosok az *Európai Portugallasokat* megvetésből tsak *Matrozoknak* nevezik). Ilyen kiáltozással járkáltak le 's fel az utzákon, a' melly közben a' nép

**)

saklaja 's a' fekete és egyéb színű emberek is hozzájuk tsatolták magokat. A' Helytartó a' *Bronu* nevű erősségben keresett magának menedéket; a' több erősségek' Kommandánsai pedig részint a' támadókkal tartottak, részint nem voltak az erősségek védelmezhető állapotban. Az úgy nevezett *Recife'* hidjára ugyan egy ágyut kiszegeztek vala a' Király' részén lévők, de nem soká által engedték a' támadóknak. *Bronu* várát más nap' reggel felkérték a' támadók, a' hol sem tüzelő eszközök sem eleség nem lévén, kénytelenek valának a' Király' részén lévők ezt is által adni amazoknak a' kik megengedték a' Helytartónak, hogy hajóra ülven *Rio-Janeiróba* elevezhessen. Ezen támadásban nem sok ember esett-el, a' mi elesett is inkább tsak történetből esett el, mint valóságos czélzással. Az insurgenseknek a' volt első gondja, hogy egy Országlószéket állítsanak-fel öt Helytartókból, tudniillik egy *Katonatisztből*, egy *Kereskedőből*, egy *Prokátorból*, egy *Papból*, 's egy *Mezeigazdából* (plántásból). Eleinten azt gondolták a' környéki mezei lakosok, hogy ez a' revolúzió egész Brasiliára kiterjedt, 's azért ök is a' városokhoz tsatolták magokat. További gondja a' volt az insurgenseknek, hogy *Bahiat* 's az Ország' több részeit is magoknak megnyerhessék; a' melly végre Emissariusokat küldöttek széllyel, de nem voltak szererentsések, minthogy *Bahia-ban* az ő legelső Emissariusokra reá esmertek, 's megfogván, helyben mindjárt agyon lötték. Ez egy Pap volt. Ez a' történet az insurgenseket megijesztette, 's azonközben a' falusi lakosok is eszekbe vették, hogy nem úgy van a' dolog, mint öket a' lázzasztók eleinten elhitették vala, tudniillik, hogy a' revolúzió nem közönséges, melyre nézve nem tsak hogy elállottak az insurgensektől, hanem ök is a' Király' seregeihez tsatolták magokat, a' mellyeket a' *Bahiai* Helytartó az in-

surgensek ellen küldött vala. A' kikötőhely eleinten mindjárt bezárattatott, a' nép között nagy éhség támadott, a' kereskedés egészszen félbe szakadt, a' nép békételenkedni kezdett; *Martins*, az egygyik Helytartó, hogy egy szererentsés tsapás által a' dolgot még jóvá tehesse, arra határozta magát, hogy a' Királyi seregekkel, a' mellyek *Bahia-ból* ellene mentek vala megütközzék: hanem az ő seregei által látván, hogy minden esetben tsakugyan bajosan fognak ök boldogúlni, a' tsatát nem állották-ki, ha nem valami *Hubidras* nevű tisztjeknek tanátsát követvén, a' magok vezérjeket a' verekedés' mezején hagyták, kit a' Royalisták ott azonnal elfogtak, 's valami 70 lázzasztótársaival egygyütt *Bahia-ba* vittek. Mikor a' több insurgensek 's a' más 4 Helytartók *Martineznek* ezen szererentsétlensége felől *Pernambukóban* tudósítottak, szörnyü ijedség fogta-el öket: de még is arra határozták magokat, hogy Május' 19-dikén seregeiknek megmáradott részével, melly még valami 2500, de minden katona fenytéktartáshoz nem értő 's félénk emberekből állhatott, a' városnak minden erősségeit elhagyván, magokat az ország' belsőbb részeire vonják-be. A' melly ugyan így is történt, de minden jó kimenetel nélkül, minthogy Helytartóik közzül egygyik magát nem soká felakasztotta, a' más hármakat pedig a' katonák elhagyván ezek is a' Király' seregeinek kezakre kerültek, 's minnyájan *Bahia-ba* vitették, a' hol megitteltetésseket várják. Annak a' Helytartónak feje, a' ki magát felakasztotta, a' *Börzeházba* karóba szúratott, hogy minden láthassa a' ki akarja. Az aljasabb insurgensekre nézve közönséges botsánatot hirdettek-ki. Huszadikban minden féle lármázásokra kibotsátkozott a' *Pernambukói* nép, de nem azért, hogy verekedni akart vagy kellett volna valakivel, hanem örvendezésből. Portugallus zászlókat füg-

gesztelt - ki bástyákra, hajókra 's mindennévé; az utzákon a' sokaság le 's felnyaragodozott, puskákkal 's pistolyokkal lövöldözött, melly miatt szerentsétlenségek is történtek. A' Bahiai seregek 22 - dikben mentek-be Pernambukóba, kik között még tegzes *Indusok* is találtattak.

N a s s a u.

Az, a' mit már régtől fogva de mind ez ideig foganat nélkül próbálgattak a' két *Protestans* Hit' sorsosinak Papi Elöljárói, a' Hannau i újságszerént *Nassau* ban szerentsésen véghez mene, tudniillik ezen két *Felekezetnek* egygyesítetése. A' Hertzeg maga is helybehagyván iparkodássokat, 's azonnal *Synodust* hirdettek, mellyben 20 Luteránus és 18 Reformatus Papok voltak jelen, kiknek tanátskozássaikat egy Hertzegi Biztosság intézte-el és kormányozta. Hét pontokat határoztak-meg, mellyek ezek: —

1.) Az egygyesült Ekklesiának ezután ni neve: *Evangeliumi Keresztény Ekklesia*; — 2.) A' fő Felvigyázás most a' két Superintendensek között egy geographiai linea által szabattatik-ki; 's az egyiknek halála után, az életben marandónak személyében egygyesül; — 3.) Az inspektori kerületekkel is így történik a' dolog; — 4.) Azon helyyeken, a' hol két féle Ekklesiák találtatnak, ezeknek vagyonaikból egy kassába foly a' jövedelem, 's az egygyesült felekezel' *Cultusának* szükségeire fordittatik; — 5.) Az eddig volt két különös megyék' jövedelme hasonlóképpen egy kassába gyűjtetik, belőlle a' Theologusoknak Stipendiumok adatnak, 's számokra a' *Herborni* Seminarium organizáltatik; — 6.) A' hol eddig két különböző Ekklesiák voltak, ezek-

nek Papjaik még most mind ketten megmaradnak, hanem egygyütt egy oltár előtt osztják-ki az Ur' vatsoráját; — 7.) A' Palatinatusi *Liturgia* vétetik-fel. Az Uri vatsora, éppen ezen célra készüendő, nagyobb szerű ostyában osztatik-ki, a' melly darabokra törettetik. Ez a' mód közönsége: leszen: tsak a' mostani idős emberek vétetnek-ki, a' kik megtarthatják magáiosan (*privatim*) a' régi módot, hajadító okaikat Papjaik' eleibe terjesztették. — Mind ezeknek meghatározatása már most tsak a' Hertzegtől függ. —

B é t s.

Császár és Császárné ö Felségek Augustus' 17 - dikén *Kolosvárra* megérkeztek.

* * *

Azon innepi ájtatosság, melyre a' közelébb költ M. Kurir végén találtató Híradás által a' Bétsi fő és alsóbb rendű M. Hivek meghivattatván, nagy számmal megjelentek vala, épületes buzgósággal ment véghez első Apostoli Királyunknak Istványnak ditső tiszteletére az úgynevezett Neymarkton lévő T. T. Kaputzinus Atyák' templomában. Az Isten' igéjének hirdetője, Rábaközi Mihályi mező város Plebanusa Fő Tisztelendő *Feltinger Istvány*, Pontificans pedig Mélt. *Alagavics* Püspök 's Udvari Referens Consiliarius urak valának.

* * *

Jobbitás. — A' közelébb kijött M. Kurirban az első lap' 2 - dik hasábján, fejléről a' 4 - dik sorban, ezen szó után: *rendeltetnek* — kimaradtak ezek: *esztendőnként, hónapi részekben.* — (Az azon Pátenshez tartozó Mútató Tábla a jövő pénteken kijövő M. Kurirban fog találtatni.)

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Aug. 22 - ik napján 310 $\frac{1}{2}$ — 23 - dikén 310 $\frac{5}{6}$ — 25 - dikén 312 $\frac{1}{3}$ — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Debretzen Augustus 8-dikán. A' közönségesen tapasztalt rendkívül való drágaság, és szükség, melly a' fellyebb való Hónapokban uralkodott, Városunkban is megszorította a' szükölködők számát. Nem tsak az itt helyben lakó alsóbb rendű lakosok nagyobb számmal kénytelenítették a' tehetősebbek' jószívűségéhez támaszkodni, mint egyébkor, de más helyekről is seregenként gyülekeztek ide az éhel halás elől bujdokló szegények. Könnyörületességhez szokott lakosainknak szívüket annyival inkább meg hatotta ezen nyomorútnak keserves állapotja; mivel magok is gyakorta sok szerentsétlenségektől érdekeltettek. Mellyre nézve azonkívül hogy a' házaiknál megfordult szükölködőket vigasztalás nélkül nem bocsátották el, még más uton is kívánták szerentsétlen embertársaiknak szomorú sorsát enyhíteni. Városunknak Nagy tekintetű 's buzgó Elöljárói, mindent, a' mit tsak ez a' kedvetlen állapot megkívánhatott, el követtek. Tudniillik az olyan nyomorultakat, kik ide az éhségtől, és az utazástól elbádgyasztva vergődhettek el, és széllyel az útszákra 's házak előtt betegen heverték, szekereken egy bizonyos nagy Ispotályba nagyobb gondviselés alá vitették, hogy miad a' Nép a' ragadó nyavalyától meg oltalmaztasson, mind pedig magok ezek a' nyomorútnak eledelt, és gyógyítást vehessenek. Így lett az, hogy nemes lelkű, és nagy érdemű Orvosainknak felvigyázások és ápolgatások után, több szerentsétlenség kiknek külföldben a' halált el nem lehetett volna kerülni, életben megtartattak.

* * *

Zemplén Vármegyéből Aug. 11-én.

Azon dicséretes szokásnak, mely szerint az Oskolák Elöljárói minden illendő

fényt igyekeznek adni a' Közönséges Megvizsgáltatásoknak, mely hasznos befolyása légyen a' tanuló Ifjúság serkentésére 's lelkesítésére; a' Sáros Pataki virágzó Ref. Collegiumban tanuló Ifjúság' a' m. h. közepén tartott Megvi'sgáltatása alkalmatosságával nagy örömmel tapasztaltuk. Ugyan is a' megjelent fényes Gyülekezet előtt nagy készséggel, mérséklett eleveniséggel, 's illendő magok alkalmaztatásával adták jelét tanuló Ifjaink szorgalmatosságoknak. Bár más Oskolák is, méltólgondolóra vévén, hogy ez egy fő eszköze még darabos Ifjaink gyalulódásának, a' magános Megvi'sgáltatásokat ezen módal tserélnék fel! Az ilyen 's más e' féle rendelkezések által megkiméllenénk magunkat azon gyakori megpirulástól, mely esik rajtunk, midőn az Oskolákból kikerült, külföldben jól készült Ifjainknak ügyetlen magokviselését látjuk. — Ugyan ezen alkalmatossággal (hogy ne tsak a' napok, hanem az estvék is hasznos 's ugyantsak Oskolai gyönyörűséggel teljenek el) megjelent a' Pesti Nemzeti Játzó Társaság is, 's megmutatta egynéhány Játéknak jó előadása által azt, hogy a' szorgalmatos igyekezet 's pártfogás Nemzetünk fiai 's leányai között is szül ezen könnyűnek látszó, de valóban nehéz munkára alkalmatos tagokat. Az egész Társaság több tagjaival való meglegedésünket előre bocsátván, a' nagy kedvességet nyert Murányiné Asszonyosság' méltó érdemeit azért említjük különösen, hogy ez által mind eránta való tiszteletünknek jelét adjuk, mind pedig a' Melpoméne Oskolájában még tsak kezdőket nyomdokai követésére serkentsünk. A' tisztelt Asszonyosság ugyan is elannyira magára vonta tiszta actiója, kellemetes kimondása, helyes mimikája 's legjobb ízléssel váiasztott öltözete által, még a' külföldi Országi Théátrumokban forgott, Dramaturgiában jártas 's miveltebb érzésű

nézők figyelmetességét is, hogy méltán első csillagnak tarthatjuk a' Magyar Theátrum' óh fájdalom! még homályosótska egén. Erdemeinek közönségessé való tétele után a' minden óhajtásunk, hogy szép munkáját folytassa tovább is forró igyekezettel.

* * *

Nyitra Vármegye. — Az elkövetkezett áldott aratás meghozván a' Sinlődő Szegénységnek élelmét, meg szünt az a' Társaság, melly Nyitra Vármegyében a' szükölködők' Segéllésére állott volt fel. Julius 14-dikén Tek. *Vindisch Leopold* úr Vármegye Physicusa arról ilyen jelentést tett az öszve gyűlt Tek. Rendeknek: Májusnak 14-dikétől fogva Julius' 13-dikáig a' Nyitrai Kerületben 7136, a' Vágh Ujjhelyiben pedig 9226, mind öszve 16542 Szegények tápláltattak minden hazájokra, élet-idejekre, és Vallásokra való tekintet nélkül. Hogyha azokat a' szegényeket, kiket *Motsonokban* és *Lakátsyban* Főtiszt. és Mélt. Püspök Veszelei Bárá *Mednyánszky Aloiz* úr ö Exc.ja, — T. *Uzovits* úr *Könyökön*, — a' Főtiszt. *Ráptalan Nyitrában*, — a' Seminarium, a' Plebania, — a' Tiszt. Ferentz Szerzetbeli Barátok mind *Nyitrában*, mind *Ersek Ujjvárott*, — és számos jóltévők más egyéb helyeken ki egy ki más módon segítettek: sokkal többre megy 60,000-nél az éhel-halástól meg mentett embereknek száma. Ámbár a' jóságos tselkedeteknek valódi jutalma inkább magoknak az azokat véghez vitt személyeknek szíveikben, mint akármilyen külső megtisztelésekben vagyon: mindazáltal a' szerént a' szent kötelesség szerént, melly a' háládatosságnak érzését parantsolja, el nem múlathatjuk, hogy Mélt. Püspök *Kluch József* úr ö Exc.jának nagy lelküségét meg ne emlittsük. Ez a' Nemes szívü Méltóság ugyan is több ezer mérő gabonát kiosztalott szükölködő jobbagyai között, hogy legyen nekik mit el

vetni, és őket levessel és kenyérral táplálta. Minden Szombaton pénzt és kenyert osztogattatott a' Nyitrai Plébanián is: 2000 forintokat ajándékozott a' Tápláló-Intézetnek, és sok elszegényedett Familiákat, kik oda haza kesergettek, és koldulni szégyenlettek, segített. — A' jóltévőség' ezen le irtt szép munkájának megkoronázására Julius' 16-dikán estve Musikai Akademia tartatott, melly Váltóban 426 forintokat, és 31 fl. 30 kr. jó pénzt hozott-be. Ezen summa le huzván a' költséget belőle a' Tiszt. Ferentz Szerzetbeli Barátoknak általadatott, hogy az Istennek, olly sok ezer Szerentsétleneknek megtartásáért adnának hálákat, és esedeznének Isteni Szent Felségének, hogy jövendőre az emberiségről fordítaná el azokat a' szomorú napokat, mellyeket mi által éltünk.

Horváth Ország.

Zágráb Augustus' 8-dikán.

Mostanában Horváth-Orzágnak Vármegyéiben Közönséges Vármegye-Gyülések tartatnak Várasd Vármegye kezdte a' sort, a' hol a' múlt Julius Hónapnak 18-dikán volt a' Gyülés. Ezt követte tiz nap múlva Zágráb Vármegye. Ennek a' most folyó Hónapnak 11-dikén pedig a' Körös Vármegye tette ugyan azt. Mindenütt Méltóságos *Lukovszky Donat* Fő Ispány úrnak mint kirendeltt Királyi Commissariusnak előlülése alatt estek azok meg, a' Bunderialista, Praedialista, Decimalista, és mindenféle névvel nevezendő szabadsággal bíró személyekre nézve.

Az élelemre tartozó dolgok itt e' következő árron folynak: a' Marhahúsnak fontja 16, a' borjúhúsé 22 kr. Egy font Gyertya 1 fl. a' fagyú pedig 40 kr. A' 3 kr.os Zsemlye 6 latot, az ugyan annyi áron kelő tzipó pedig 12 latot nyom.

E' folyó Hónapnak 8-dikán Fő Tiszt. *Karvancsis József* úr *Segnia* mellett *Alsó Sz. Györgyi* Apátur, *Zágráb* Szabad Királyi Városának 1798-dik Eszten-

dötöl fegyva Plebanusa, Zágráb Vármegye' Tábla Birája, hajdan az ugyanide való Kir. Akademiában a' Geometriának, Architecturának, és Hydrotechniának 25 esztendőig volt Közönséges Rendes Professora munkás, és tudományos élete' pályáját elvégezte.

Könyv-Jelentés.

Mivel hogy a' Szülést segítő Tudomány és mesterségről írt munkám második kötete is már nyomtató sajtó alatt van, 's e' folyó hónap végével bizonyosan készen leszen, kívántam azon érdeemes Uraknak hírré tenné, a' kik ezen munkára előre fizettek, hogy azont a' Serviták Piatzán a' Brakenfels házánál lévő szállásomról a' következő Augustusi vásárkor elvitethetik. Találtatik ezen munka azután is, itt Pesten Könyváros Eggenberger Jósef és Kiss János Uraknál; valamint Dekretzenben özvegy Csáthiné Asszonynál, Erdélyben pedig Kolosvárott Guttman Könyv-áros Úrnál. — Ezen munkának hasznos volta felől, (a' mely 9 Réz táblákra lett metzettekkel ékesítetett) eléggé meggyőzheti a' nemes Publicumot az is, hogy azt a' F. ges Kir. Helytartó Tanács, Ns. Hazánk Jurisdictioninak, a' Chirurgusok, 's Bábaságot gyakorló asszonyok' használására való megvétel, és köztök kiosztás végett érdemesnek találván, kegyesen méltóztatott ajánlani. Valamint az is, hogy azt mint Iskolai Könyvet, e' tárgyra a' mostani nagy tzpasztalású Bábaságot tanító Professor a' Pesti Orvosi Facultásnál, hasznosnak ítélte mint olyat felvenni, mellyet alább következő Bizonyosság - levele bizonyít. Melly is így következik:

„Alább irt ezennel bizonyítom, hogy a' leg tapasztaltabb (*Expertissimus*) *Lugosi Fodor András Doctor Ur* által, a' Szülésségről ezen czim alatt magyarul kiadattatott Könyv: *Szülést segítő Tudomány és Mesterség, más hasonló foglalatú Magyar iratok felett, a' külföldi nagy Szülés-*

ről szölvő munkákkal, mind a' dologra, mind a' rendre nézve leginkább megegyez, ez azért mint iskolai és kézi Könyvet méltán ajánlhatni. Sőt már a' honyi Universitas, vagy orvos Kar Szülési iskolájában mint olyan valósággal bé is vétetett. Iram Pesten Jun. 30-dikán 1817.

Bérly Eduárd Florián

Med. Dr. és a' Bábaság-Tanítás rend. Prof.

Kivánni lehetne, hogy a' Nemes Jurisdictionok, a' F. ges Kir. Helytartó Tanács ajánlását elfogadván magokat ebből annyi számú Exemplárokkal provideálnák, hogy azt nem tsak a' most Practikáló Orvosok és Bába asszonyok között, hanem az ezután tanulni kívánóknak is ingyen oszthassák, a' kik belölle a' Physicusok által is oktattatván, tsak nem elkészülve küldethessenek ide az Pesti Universitashoz nagyobb gyakorlás végett az ezen mesterségre alkalmasnak találtattak; mellyekből tsak ily móddal lehetnek a' Publicumnak hasznosabb Segéllői. Iram Pesten Julius 20-dikán 1817-dik Eszt.

Lugosi Fodor András,
Seb-Orvos Doctor, és Szülész.

* * *

Tek. *Kováchich József* Miklós úr, *Philosophia Doctora*, több Ns. Vármegyék' Tábla-Birája, és a' Nemz. Muzzeum Bibliothekájának *Adjunctusa* legközelébb ilyen tizmű munkát bocsátott közre: *Epicrisis Documentorum Diplomaticorum*, melly a' Magyar Országgi Privilegiumok, és egyéb hivatalbeli levelek bletséről szölv. Reménleni lehet hogy ez a' Munka is szint úgy meg fogja érdemleni azoknak figyelmességeket, kik a' törvényes dolgokkal foglalatostkodnak, mint a' T. T. Szerző úrnak már korábban kiadott két munkái úgymint: *Monumenta Veteris Legislationis Hungariae*, és *Lectiones Variantes in Decretis et Corpore Juris occurrentes* közönséges helybe hagyással megadtattak.